

Heath: Roadville

LHS/Läsa, skriva lära på ett andraspråk
Madeleine Midenstrand

2005-05-21

[Uppgift: Läs Heath, *What no bedtime stories means*. Dela upp läsningen så att en i gruppen läser om Tracton, en om Roadville och en om Maintown. Skriv om ert samhälle utifrån frågeställningarna attityder till läsning och skrivning.]

Roadville

Roadville är pseudonym för ett litet samhälle med 17 familjer vit (så vitt jag förstår ganska religiös) arbetarklass i North Carolina i USA. Här studerade Heath barnens språkliga socialisation på 1970-talet och jämförde den med två andra små samhällen i närheten, ett med svart arbetarklass och ett med vit medelklass. Nästan alla vuxna i Roadville arbetade sedan generationer tillbaka på ortens textilfabrik. Det kanske är värt att påpeka att barnen inte bara växte upp utan internet då, utan att det även är möjligt att inte alla arbetarklassfamiljer hade tv.

Heath berättar att alla förskolebarn i Roadville först hade bilderböcker av tyg, och senare fick de böcker med olika strukturer att känna på, ljud eller lukter. En tvååring kunde ha över tio böcker med t.ex. barnramsor eller enkla berättelser. Man läste oftast för barnet innan det somnade, antingen innan det skulle sova middag eller när det hade lagt sig på kvällen. Men det var inget som skedde regelbundet utan bara om en av föräldrarna eller ett äldre syskon råkade ha tid. Det var enkla, okomplicerade saker man läste: barnramsor, alfabetet, siffror, namn på enkla föremål och förenklade varianter av berättelser, gärna ur bibeln. Om historien var för svår berättade den vuxne i korta, enkla meningar och uppmuntrade barnet att svara på vad-frågor.

Utvecklingsgången skedde i tre steg som överlappade varandra. I det första fick barnen bekanta sig med skilda delar av böcker: föremål, bokstäver, former och färger. Föremålen var lösryckta ur sitt sammanhang och ingen koppling gjordes till riktiga föremål eller till sammanhang utanför boken. I det andra steget användes böcker för att underhålla, informera och undervisa. Efter läsningen fick barnet kontrollfrågor om innehållet att besvara. I det tredje steget fick barnen arbetsböcker med berättelser som följdes upp med frågor, övningar eller spel baserade på innehållet. Det var enkla, linjära övningar: dra streck mellan siffror, tryck ut och klistra in bokstäver på raka rader etc.

De vuxna i Roadville kopplade inte i något skede det de hade läst för barnen till världen utanför boken, och omvänt gjorde de inte heller några återkopplingar från den riktiga världens föremål och händelser till det de hade läst. Vid spel och lekar användes inga skriftliga källor och mödrarna använde oftast inga skrivna recept. När de vuxna skulle visa barn något gjorde de det bara utan att förklara eller kommentera det samtidigt och utan att ställa frågor, och barnen bad inte heller om någon förklaring utan försökte i det längsta själva. Om föräldrarna bad barnen berätta om en händelse skulle den berättas precis så som föräldrarna hade tänkt sig det, fritt fantiserande runt en verklig händelse sågs som lögn. Verkligheten var bättre än fantasi. "Berättelse" betydde således för barnen från Roadville antingen en historia ur en bok eller en redogörelse för en verklig händelse. Barnen fick inte lära sig att bryta det de kunde ur sitt sammanhang eller att skildra händelser fritt och ge dem andra ramar.

När barnen började skolan gick det först bra för dem. De kunde redan enkla saker som en del bokstäver, färger och siffror, de kunde läsa sitt och sina föräldrars namn och de hade inga svårigheter att lära sig läsa och skriva. De satt tysta och lyssnade till berättelser, kunde svara på vad-frågor efteråt och var duktiga på att göra enkla praktiska övningar kopplade till berättelsen.

Ungefär från fjärde klass efterfrågades en mer självständig och fri tankeförmåga och inläring, och då fick de här eleverna problem. Så fort uppgifterna blev mer komplicerade eller krävde fantasi blev

Heath: Roadville

LHS/Läsa, skriva lära på ett andraspråk
Madeleine Midenstrand

2005-05-21

de helt ställda. De hade stora svårigheter att tolka texter och uttrycka sina åsikter om dem, att koppla ihop företeelser och att se stora sammanhang. De jämförde inte två saker eller händelser och påpekade likheter och skillnader och klarade inte av hypotetiska frågor. De ville ha instruktioner från läraren hela tiden, och om de ombads berätta en saga hittade de inte på en själva utan återberättade en ur en bok utan egna kommentarer. Det stora kruxet var att de inte ens visste vad det var för förmåga de saknade och därför inte kunde söka hjälp med att tillägna sig den.

Källor:

Heath, S. B.,(1986). What No Bedtime Story Means: Narrative Skills at Home and School. I: Schieffelin and E Ochs (red) *Language Socialization across Cultures*. Cambridge University Press.
Nauclér, K. (2004). Barns språkliga socialisation före skolstarten. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red) *Svenska som andraspråk*. Lund: Studentlitteratur.
Obondo, M. (1999). Olika kulturer, olika språksocialisation – konsekvenser för utbildning och social integrering av invandrabarn. I: Axelsson, M. (red.) *Tvåspråkiga barn och skolframgång – mångfalden som resurs*. Stockholm: Rinkeby språkforskningsinstitut.
<http://www.metromath.org/library/pafiledb.php?action=download&id=%2043>
<http://shirleybriceheath.com/>